

OTEVŘENÝ OBČASNÍK

O AMERICKÉM RADARU

Vážení spoluobčané,

právě prohlížíte první číslo samizdatu občanské iniciativy NE Základnám. Jeho obsah je věnován problematice spojené s plánovaným umístěním radaru Národní raketové obrany Spojených států amerických v České republice.

Ačkoliv o tomto tématu referují česká média téměř denně, podávané informace jsou často jednostranné, nemluví o masivní vládní kampani propagující radar. Tento občasník si klade za cíl nabídnout vám argumenty také z "druhé strany" a umožnit vám vidět celou problematiku v širších souvislostech. Zároveň chceme jeho prostřednictvím vyjádřit naši nespokojenost nad tím, že naše vláda rozhoduje bez ohledu na mínění většiny občanů tohoto státu (viz výsledky průzkumu veřejného mínění agentury CVVM v tomto občasníku) a bez kritického zvážení všech politických souvislostí. Nebere ohled ani na stanovisko ostatních států Evropské unie, které poukazují na technické a politické nedostatky navrhovaného protiraketového systému a zásadně odmítají, aby o společné obraně Evropy rozhodovala vláda jednoho státu (strana 2 tohoto čísla).

Jsme si vědomi toho, že naše snaha přichází téměř v hodině dvanácté – vždyť vláda již avizovala, že rozhodnutí o radaru by mohlo padnout na jaře tohoto roku. Přesto nebo snad právě proto považujeme za důležité upozornit na některé záměrně zkrácené a opomíjené skutečnosti. Věříme, že tyto informace mohou být prospěšné jak politikům, tak i všem občanům České republiky. Jsou to totiž občané, kdo skutečně ponese všechny důsledky rozhodnutí současné vlády. Mají tedy právo žádat po svých politických zástupcích v regionech, poslancích a senátorech, aby při svém rozhodování jejich přání zohlednili.

Tento občasník lze volně šířit a libovolně kopírovat, jeho elektronickou verzi (ve formátu PDF) si můžete zdarma vyžádat na mailové adrese nezakladnam-cb@volny.cz.

Ondřej Lenz

(člen českobudějovické skupiny NE Základnám)

OBSAH

**POSTOJ EVROPSKÉ UNIE
K RADARU V ČR A RAKETÁM
V POLSKU** str. 2

**DOKUMENT "REBUILDING
AMERICA'S
DEFENCES" („PŘESTAVBA
AMERICKÉ OBRANY")**.....str. 3

**DOPIS AMERICKÝCH VĚDCŮ
O RAKETOVÉ OBRANĚ**str.4

**NĚMEČTÍ ODBORNÍCI CHTĚJÍ,
ABY MERKELOVÁ AMERICKÝ
ŠTÍT ODMÍTLA**.....str. 6

**AKTUÁLNÍ VÝVOJ SITUACE
KOLEM RADARU** str.7

**PRŮZKUM CVVM – JAK JE
TO S POČTY ODPŮRCŮ RADARU?**
..... str. 9

**NECHCEME AMERICKÝ RADAR
V ČR! PROČ?** str. 10

POSTOJ EVROPSKÉ UNIE K RADARU V ČR A RAKETÁM V POLSKU

Česká republika je součástí společenství států Evropské Unie. Jak je v Evropě vnímána snaha české vlády uzavřít bilaterální smlouvu o umístění součásti systému “Národní raketové obrany Spojených států amerických” v České republice? V listopadu 2007 si evropský parlament nechal vypracovat studii, která podrobně analyzuje výhody a nevýhody celého systému pro Evropu. Celá studie (v angličtině) je dostupná na internetové adrese: http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2004_2009/documents/dv/pe385524/pe385524en.pdf, český překlad byl původně zveřejněn v on-line deníku Britské listy (<http://www.blisty.cz/art/37489.html>). V tomto článku přinášíme stručný souhrn závěrů studie (zvýraznění textu provedla redakce občasníku).

V úvodu k celé studii se konstatuje, že raketová obrana (proti-raketová obrana) Evropy není principiálně zbytečná: logicky, vojensky i morálně by měla být Evropa chráněna. Otázkou ale zůstává efektivita, účinnost, nákladnost a proveditelnost celého systému. Ukvapené přijetí raketové obrany rozhodně není v bezpečnostním zájmu Evropy.

Dále studie posuzuje vzniklou situaci (str. 26, 27 studie): “Současný návrh “třetího” místa americké raketové obrany v Evropě je prosazován bilaterálně s dvěma možnými hostitelskými zeměmi (Polskem a Českou republikou), **a proto obchází NATO**. Toto opomíjení Atlantické aliance (nabízející ex-post facto (= se zpětnou platností; retroaktivně) pojistku pro jednostranné rozhodnutí USA) **nemůže být považováno za dobré znamení pro Evropskou bezpečnost.**”

“Evropský přístup by měl zdůrazňovat zásadu, že absolutně prvotní prioritou musí být zabránění užití balistických střel. Pokud by byly v hněvu odpáleny rakety proti Evropě, bylo by to podstatným selháním politiky. Vybudování protiraketové obrany nesmí měnit tento základní princip. Jinými slovy, **realizace zahraniční politiky nesmí být ovlivněna směrem k větším rizikům na základě toho, že raketová obrana odstraní následky špatné kalkulace.**”, praví studie na straně 44 a pokračuje (str. 45): “**Raketová obrana by měla být realizována způsobem, který je slučitelný se zachováním strategické stability, zejména ve vztahu k strategické jaderné rovnováze mezi USA a Ruskem.** To znamená, že by neměla být umístěna ani na místech, v konfiguraci či v měřítku, které by ohrozilo důvěryhodnost celkového ruského jaderného odstrašujícího potenciálu.”

Studie dále uvádí (str. 45): “Vzhledem k tomu, že **některé plánované projekty americké protiraketové obrany počítají s umístěním zbraní ve vesmíru**, Evropa musí dosáhnout shody v tom, zda je pro rozšíření technologie raketové obrany do této oblasti, anebo zda je proti tomu. Při rozhodování o této otázce bude muset Evropa pečlivě zvážit potenciálně škodlivý dopad umístění zbraní do vesmíru na strategickou stabilitu (zejména vůči Rusku a Číně) a usoudit, zda může být kompenzován schopnostmi vesmírné protiraketové obrany“.

Závěr studie shrnuje předchozí body (str. 45): “**Nebylo by v bezpečnostním zájmu Evropy přijmout rozhodnutí týkající se možného rozmístění nové protiraketové obrany zbrkle. Rozhodnutí může být učiněno pouze poté, až proběhne informovaná, široká a otevřená debata po celé Evropě.** Jak konstatoval předseda bezpečnostního a obranného podvýboru Evropského parlamentu:

‘Evropská unie má kompetenci a nutné zdroje na to, aby se podílela na vzniku tohoto systému. Avšak **pojetí, které v současnosti chtějí realizovat Spojené státy, by vedlo k bezpečnostním mezerám na okrajích Evropy**. Pro nutná zlepšení a konzultace ještě potřebujeme dost času. Proto **není možné, aby byl současný protiraketový obranný systém prosazován silou.**’ “.

Je zajímavé, že někteří naši politici argumentují “ve prospěch” radaru slovy: “musíme ukázat, že jsme spolehliví spojenci”. Myslí tím zjevně spojenci USA. Otázkou však zůstává, zda “spolehlivé spojenectví” s USA neovlivní negativně naše postavení v rámci Evropy.

DOKUMENT “REBUILDING AMERICA'S DEFENSES” („PŘESTAVBA AMERICKÉ OBRANY“)

V roce 1997 vytvořila skupina amerických neokonzervativních politiků skupinu nazvanou “Projekt pro Nové americké století” (Project for the New American Century; PNAC), která usiluje o to, aby si Spojené státy udržely i nadále dominantní vojenské postavení ve světě. Členy této skupiny jsou například Richard Cheney (viceprezident USA), Donald Rumsfeld (sekretář ministra obrany v letech 2001-2006), Paul Wolfowitz (vrchní sekretář obrany v letech 2001-2005, poté prezident Světové banky až do roku 2007, nyní opět vedoucí vládní poradce pro kontrolu zbrojení a odzbrojování), Jeb Bush (bratr presidenta Bushe, bývalý guvernér státu Florida), a další politici s velkým vlivem na současnou vládní politiku USA.

Svoji vizi vyjádřili v dokumentu “Přestavba americké obrany” (“Rebuilding America's defenses”), stažitelnému z internetových stránek skupiny PNAC (adresa dokumentu: <http://www.newamericancentury.org/RebuildingAmericasDefenses.pdf>), z něž vypisujeme několik zásadních bodů, jejichž splněním chtějí výše definovaný cíl uskutečnit (zvýraznění textu provedla redakce občasníku, v závorce je uvedena originální formulace v dokumentu):

- “Vyvinout a rozmístit celosvětovou raketovou obranu k ochraně americké vlasti a amerických spojenců a **poskytnout tak bezpečný základ pro projekci síly USA ve světě.**“ [str. V, úvod dokumentu]
(v originále: “DEVELOP AND DEPLOY GLOBAL MISSILE DEFENSES to defend the American homeland and American allies, and **to provide a secure basis for U.S. power projection around the world.**”)

- “Hlavní vojenská mise: **zabránit vzniku nového silného konkurenta.**” [str. 2 dokumentu]
(v originále: “Main military mission: to deter the rise of a new great-power competitor.”)

- “**je důležité, aby NATO nebylo nahrazeno Evropskou unií**, zanechávajíc tak USA bez vlivu na bezpečnostní otázky v Evropě.” [str. 16 dokumentu]
(v originále: “**it is important that NATO not be replaced by the European union**, leaving the United States without a voice in European security affairs.”)

- “Neomezené využívání kosmu se stává **hlavním strategickým zájmem USA.**” [str. 54 dokumentu]
(v originále: “Unrestricted use of space has become a major strategic interest of the United States.”)

- **Pro ozbrojené síly USA musí být základním elementem naší vojenské strategie** pokračovat prosazování vojenské vyjímčnosti – definované jako “schopnost zajistit přístup do kosmu, svoboda operací v kosmu, a **schopnost zabránit ostatním ve využití kosmu.**” [str. 55 dokumentu]
(v originále: “For U.S. armed forces to continue to assert military preeminence - defined by Space Command as “the ability to assure access to space, freedom of operations within the space medium, and **an ability to deny others the use of space**” - **must be an essential element of our military strategy.**”)

Spojené státy mají samozřejmě právo na vlastní koncepci své obrany a její prosazování, vyvstává ale otázka, zda je raketová obrana nabízená České republice, Polsku a potažmo i (téměř) celé Evropě skutečně reakcí na aktuální bezpečnostní hrozby, nebo jen naplňováním výše popsaného strategického konceptu sloužícího k “udržení dominantního postavení USA ve světě”.

DOPIS AMERICKÝCH VĚDCŮ O RAKETOVÉ OBRANĚ

Vláda ČR i americká strana nás téměř denně ujišťují o tom, že nabízený proti-raketový systém ochrání v případě náhodného omezeného útoku většinu Evropy. Přetiskujeme proto překlad dopisu 22 amerických vědců a inženýrů senátoru Warnerovi, předsedovi senátní komise ozbrojených sil USA z dubna 2005, který tuto schopnost amerického systému zpochybňuje (originál v angličtině lze najít na: http://www.ucsusa.org/global_security/missile_defense/scientists-letter-to-john-w-warner-on-missile-defense.html). Pochyby o systému a jeho praktickém přínosu mají i odborníci v Německu (viz článek na straně 6), nesouhlasí také odborníci čeští, např. vojenský analytik Ing. Stanislav Kaucký, fyzik ústavu Akademie věd ČR RNDr. Petr Pokorný, CSc., vysokoškolský pedagog z Univerzity obrany v Brně ing. Milan Hlobil, astronom RNDr. Boris Valniček DrSc. a další. Nejnověji (leden 2008) účinnost amerického systému zpochybnil bývalý náměstek amerického ministra obrany a uznávaný vojenský expert Philip Coyle, podle kterého nám americký systém ochranu proti raketám dlouhého doletu neposkytne (viz např. ČT24, 14.1.2008; <http://www.ct24.cz/domaci/3000-americky-expert-coyle-oznacic-protiraketovy-stit-za-neucinny/>). Pochybnosti o spolehlivosti raket má zatím také sám Pentagon, podle jehož zprávy zatím testy nepotvrdily spolehlivost celého systému (viz např. NOVINKY, 25.1.2008; <http://www.novinky.cz/clanek/131589-pentagon-testy-nepotvrdily-spolehlivost-raket-pro-stit.html>).

*Ctihodný John W. Warner, předseda senátní komise ozbrojených sil USA
225 Russell Senate Office Building
Washington, DC 20510-4601*

Vážený pane senátore Warnere!

V prosinci roku 2002 president Bush nařídil Pentagonu, aby začal rozmísťovat prostředky pozemní raketové obrany (GMD) tak, aby byl systém funkční od roku 2004. Ačkoliv osm antiraket bylo už umístěno v sílech (v USA, pozn. red.), termín spuštění systému byl promeškán a administrativa nevyhlásila nový cíl. Soudíme, že prohlásit systém funkčním a dále rozmísťovat prostředky GMD by bylo – při absenci realistických a úspěšných testů – neobhajitelné.

Celý systém GMD je zamýšlen jako obrana USA před balistickými střelami dlouhého doletu, které by mohly být získány v budoucnosti Severní Koreou. Podle jednoho člena administrativy presidenta Bushe (1) je toto rozmísťování výslovně zaměřeno na poskytnutí “více možností” presidentovi USA a celý systém by měl být z 90% účinný proti střelám ze Severní Koree. Také další členové administrativy se vyjádřili, že tento obranný systém bude vysoce účinný.

Tato tvrzení jsou sice přitažlivá nicméně chybná. Jako vědci a inženýři, z nichž mnozí mají dlouhou zkušenost jako poradci vlády ve vojenských otázkách, jsme dospěli k přesvědčení, že tento systém protiraketové obrany nebude mít v zásadě žádnou schopnost odrazit reálný raketový útok.

Navíc přijmout tvrzení, že tato obrana je užitečná, i když ve skutečnosti není, je nebezpečné a může přispět k nerozumným rozhodnutím politiků USA. Náš odhad je založen na následujících faktech:

- Systém neprokázal schopnost obrany proti skutečnému útoku ani proti jedné jediné střele bez klamných cílů. Zůstává stále v raných stádiích vývoje a testovací program neposkytuje žádné zásadní informace o tom, jak by se celý systém choval v případě reálného útoku. Všechny letové testy anti-raket byly prováděny za umělých podmínek s tím, že byly známy detailní informace o útoku. Dokud nebudou dokončeny realistické testy, nebudou zde žádné údaje, na jejichž základě bychom mohli rozhodnout, jak efektivní by systém mohl být při skutečném útoku.

- I bez takovýchto reálných testů lze ovšem najít několik omezení celého systému, vyplývající z jeho vnitřních vlastností. I kdyby jednotlivé komponenty fungovaly perfektně tak, jak byly navrženy, technické odhady ukazují, že systém nebude schopen zasáhnout proti balistickému útoku, který zahrnuje byť jen nedokonalé klamné cíle. O takových jednoduchých klamných cílech, které jsou snadno dostupné státům jako je Severní

Korea, hovoří řada vládních studií (2). Tudíž pokud by takový reálný útok nastal, systém by byl neschopen ho odrazit.

Z těchto důvodů vás naléhavě žádáme abyste zastavil veškeré financování sloužící k nákupu nebo rozmístování jakýchkoliv dalších anti-raket dokud testy za realistických podmínek neprokážou, že systém by fungoval proti skutečnému útoku. Anti-rakety, které už byly nakoupeny, ale dosud nebyly rozmístěny by měly být použity pro testování. Jak řekl president Bush na počátku svého presidentského období: “budeme vyhodnocovat co funguje a co ne. (3)”. K dosažení tohoto cíle se Pentagon musí zaměřit na provedení realistických testů, které jsou jediným prostředkem k získání přesných dat účinnosti systému.

John Ahearne (**) - docent studií veřejné politiky, Duke University

Philip W. Anderson (*) - emeritní profesor fyziky, Princeton University, laureát Nobelovy ceny za fyziku

Nicolaas Bloembergen (*, ***) - emeritní profesor, Harvard University, laureát Nobelovy ceny za fyziku

William F. Brinkman (*, ***) - docent, katedra fyziky, Princeton University, viceprezident výzkumu Bellových laboratoří, v důchodu

Val L. Fitch (*, ***) - profesor fyziky, Princeton University, laureát Nobelovy ceny za fyziku

Jerome I. Friedman (*, ***) - Profesor fyziky, MIT, laureát Nobelovy ceny za fyziku

Richard L. Garwin (*, **) - mimořádný profesor fyziky, Columbia University, laureát národní medaile za vědu

Sheldon Lee Glashow (*) - profesor, Boston University, laureát Nobelovy ceny za fyziku

Marvin L. Goldberger (*) - emeritní president, California Institute of Technology

Kurt Gottfried – emeritní profesor fyziky, Cornell University

Ernest Henley (*, ***) - emeritní profesor fyziky, Washington University

Leon Lederman (*) - profesor, Illinois Institute of Technology, laureát Nobelovy ceny za fyziku

Eugen Merzbacher (**) - emeritní profesor, University of North Carolina at Chapel Hill

Douglas D. Osheroff (*) - profesor fyziky a aplikované fyziky, Stanford University, laureát Nobelovy ceny za fyziku

C. Kumar N. Patel (*, ***) - Profesor fyziky, astronomie, chemie a elektrotechniky, UCLA, minulý president Vědecké výzkumné společnosti Sigma Xi, laureát národní medaile za vědu

Wolfgang K.H. Panofsky (*, ***) - emeritní profesor a emeritní ředitel, Stanford Linear Accelerator Center, Stanford University, laureát národní medaile za vědu

Burton Richter (*, ***) - emeritní profesor a emeritní ředitel, Stanford Linear Accelerator Center, Stanford University, laureát Nobelovy ceny za fyziku

Myriam Sarachik (*, ***) - profesor fyziky, City College of the City University of New York

Andrew M. Sessler (*, ***) - emeritní ředitel, Lawrence Berkeley National Laboratory

George Trilling (*, ***) - fyzik senior, Lawrence Berkeley National Laboratory

Steven Weinberg (*) - Vědecký předseda nadace Jacka S. Josey – Welche, University of Texas at Austin, laureát Nobelovy ceny za fyziku

Herbert York – emeritní ředitel, Lawrence Livermore National Laboratory

* člen Národní vědecké akademie (National Academy of Sciences)

** člen Národní technické akademie (National Academy of Engineering)

*** bývalý president Americké fyzikální společnosti (American Physical Society)

(1) Edward "Pete" Aldridge, then U.S. undersecretary of defense for acquisition, technology and logistics, Senate Armed Services Committee hearing, March 18, 2003.

(2) Rada národní zpravodajské služby, “[National Intelligence Estimate on the Ballistic Missile Threat to the United States Through 2015](#)”, září 1999; “[Director, Operational Testing & Evaluation](#)”, zpráva za fiskální rok

2000; "Missile Defense: Actions Being Taken to Address Testing, Recommendations, but Updated Assessment Needed", GAO-04-254, březen 2004.

(3) "Remarks by the President to Students and Faculty at National Defense University", květen 2001.

NĚMEČTÍ ODBORNÍCI CHTĚJÍ, ABY MERKELOVÁ AMERICKÝ ŠTÍT ODMÍTLA

Odborníci na zbrojní systémy, i ze strany CDU, Merkelové doporučují, aby se proti americké protiraketové obraně postavila.

I odborníci z Německého ústavu pro mezinárodní a bezpečnostní záležitosti v Berlíně, který má těsné styky s německou vládou, jsou kritičtí vůči projektu americké raketové obrany. Teroristické státy jako Írán budou i bez toho schopny ohrožovat Evropu, v případě konfliktu, "protože takovéto obranné systémy nejsou nikdy na sto procent spolehlivé," argumentuje bezpečnostní expert z tohoto institutu Oliver Thränert. Evropa by se tedy nezbavila svého "strategického dilematu". Systém protiraketové obrany by neměl být prioritou v důsledku toho, že "bude nesmírně drahý."

Bývalý německý ministr obrany, křesťanský demokrat (jako Merkelová) Volker Rühle charakterizoval debatu o americké protiraketové obraně jako "velmi škodlivou". "Mezinárodní společenství se nyní sváří s Teheránem ohledně jeho jaderného programu, jako by už Írán měl jaderné zbraně. Musíme spolupracovat, abychom se právě tomu vyhnuli."

Bývalý německý sociálnědemokratický kancléř Gerhard Schröder také považuje projekt americké raketové obrany za politicky nebezpečný. Spojené státy podle něho "prosazují kontraproduktivní politiku, jejímž cílem je izolovat Rusko" a "to vůbec není v evropském zájmu".

V interním vládním dokumentu nazvaném "Americké plány na stavbu omezené raketové obrany" byla předchozí německá vláda ostře kritická vůči tomuto projektu: "Mohlo by to ohrozit soudržnost NATO; i kdyby byl takový systém technologicky realizovatelný, neodstraní by celé spektrum hrozeb, jaké zosobňují rizikové státy". Vojenští odborníci také argumentovali, že "německá vláda by měla v první řadě usilovat o odzbrojení" a o "soudržnost aliance" a nikoliv o raketovou obranu.

Spojené státy už do projektu investovaly více než 110 miliard dolarů. Výsledky jsou chabé. Washington ještě zdaleka neumí vytvořit mnohohvrstevnatou obranu, která by byla schopna zlikvidovat přilétající rakety ve všech fázích letu.

Technicky je to velký problém. Krátce poté, co infračervený satelitní systém raného varování zjistí, že letí raketa, pokročilé radarové systémy mají vypočítat její dráhu. Asi o čtyři minuty později by měla být raketa sestřelena laserovými děly v letadlech, anebo rychlými antiraketami, rozmístěnými v regionu nedaleko místa, kde byla odpálena.

Tyto dva systémy mají být první linií obrany. Dosud však neexistují.

Jiným problémem je to, že ve výšce asi 200 km rakety už neletí prostřednictvím motoru, ale samočinně letí vesmírem. Tyto relativně minimální objekty letí rychlostí 25 000 km/hod, a tak je nesmírně obtížné je sledovat a ještě obtížnější zasáhnout. Kromě toho může být úkol ještě ztížen vypuštěním celého hejna falešných raket.

150 km jižně od města Fairbanks na Aljašce je podstatnou součástí systému americké raketové obrany základna ve Fort Greely. Je tam připraveno 14 hypermoderních antiraket. Další dvě rakety jsou na letecké základně Vandenberg v Kalifornii. Jenže tyto rakety ještě nikdo nikdy nevyzkoušel za realistických podmínek. "Tento systém je naprosto k ničemu," stěžuje si fyzik Richard Garwin, poradce americké vlády pro bezpečnostní a obranné otázky v posledních 50 letech.

Ani skupina nezávislých odborníků z oddělení zkoušek a hodnocení v Pentagonu si nemyslí, že by byl protiraketový systém použitelný. Schopnost sestřelit nepřátelskou raketu je, uvádějí, dosud naprosto v plenkách.

Washington chce od roku 2011 umístit 10 specializovaných antiraket v Polsku a vysoce účinný radar v sousední České republice. Pentagon má tím ochránit východní pobřeží USA - a prý možná i Evropu.

Jenže i nejloajálnější spojenci USA se ptají: ochránit před kým? Kromě Ruska a Číny nemá žádný z 20 států, které Washington uvádí jako držitele raket, takové projektily, které by mohly ohrozit Evropu či USA. A s výjimkou Íránu a Severní Koree všechny tyto státy plně spolupracují s Amerikou, anebo jsou dokonce jejími přímými spojenci. A Íránu bude trvat ještě řadu let, než si vyvine rakety dlouhého doletu a Severní Korea hlavně o jaderné hrozbě hovoří - jsou to spíš kecy než hrozby.

Severokorejská raketa Taepodong-2 má podle odhadů dolet 4300 km. Při zkoušce této rakety loni v červenci spadla raketa do moře pouhých 40 vteřin po startu. Ani armáda neví, zda Severní Korea kdy dokáže umístit na své rakety jaderné hlavice.

Írán dosud jen zkoušel rakety s doletem 1600 km. Ani nejmodernější íránská raketa Shahab-5 nedoletí dál než do vzdálenosti 3000 km. Radar v České republice tedy žádné íránské rakety nezjistí zřejmě ještě hodně dlouho.

V podstatě jde o úsilí poskytnout obranu proti íránským raketám, které ještě neexistují, prostřednictvím raket, které ještě neexistují. A Íránci si jsou velmi dobře vědomi, že by USA Írán srovnaly se zemí, kdyby na Ameriku vypálil raketu.

Není tedy divu, že tento technologicky ambiciózní, ale prakticky sporný vojenský program vyvolává po celém světě podezření. Obavy z nových a nesmírně nákladných závodů ve zbrojení zabránily i nejbližším spojencům Ameriky, aby se podíleli na tomto projektu Washingtonu. Nechtějí také používat zbraně na řešení problémů, které ve skutečnosti vyžadují politická řešení a diplomacii.

Kromě toho, ostré varování od Vladimíra Putina na mnichovské bezpečnostní konferenci začátkem února jasně vyvolalo nebezpečí nové konfrontace mezi Východem a Západem.

Rusové nechtějí americký radar v České republice, protože by byl schopen sledovat velkou část ruského území s dosud neznámou přesností. A zadruhé, nakonec by systém prý dokázal zlikvidovat veškeré ruské rakety, protože Američané plánují na každou raketu umístit 30-40 hlavic.

Putin dobře ví, že Rusko nemůže vstoupit s Amerikou do nákladných závodů ve zbrojení. Namísto toho chce reagovat asymetricky, že vybuduje nové pozemní rakety středního doletu. Rusku by to umožnilo znovu používat Evropy jako rukojmího.

Podle innsbruckého politologa Gerharda Mangotta "by však něco takového Američanům nevadilo, protože by to státy Evropské unie donutilo, aby začaly používat americký systém raketové obrany a Spojené státy by se staly rozhodným vojenským faktorem pro obranu Evropy na dlouhá desetiletí."

Tento článek je překladem části článku otištěného v časopisu DER SPIEGEL dne 26.3.2007. Překlad byl původně zveřejněn v on-line deníku „Britské listy“ (<http://www.blisty.cz/art/33558.html>), originální plnou verzi článku (v angličtině) lze najít na adrese <http://www.spiegel.de/international/world/0,1518,473952,00.html>.

AKTUÁLNÍ VÝVOJ SITUACE KOLEM RADARU

- V říjnu 2007 podala ČSSD poslanecké sněmovně 2 návrhy zákonů o referendech: "speciálního" referenda "pouze o radaru" a obecného referenda. K přijetí zákona bylo nutné získat alespoň 120 z celkového počtu 144 hlasů. Pro schválení "speciálního referenda" bylo však pouze 76 poslanců (poslanci ČSSD a KSČM, poslanec KDU-ČSL Ludvík Hovorka, poslanci ODS Zdeňka Horníková a Daniel Rován a nezařazený poslanec Miloš Melčák), 57 poslanců bylo proti, poslanci Strany zelených se zdrželi hlasování. Návrh obecného referenda (tj. referenda "o čemkoliv") také neprošel – pro bylo pouze 80 poslanců.

- Poslanec SZ Liška: “Zásadní podmínky, podle kterých já posuzuju umístění radarové základny, rozhodně nebyly splněny. Dneska bych nenašel důvod hlasovat pro radar. Našel bych několik zásadních důvodů hlasovat proti. V tom, aby se systém stal součástí NATO, byl dosažen malý pokrok. Takže jsem skeptický. A jelikož hlasování o radaru není obsaženo v koaliční smlouvě, tak se jí necítím vázán. I ten spouštěcí mechanismus by musel být multilaterální. Obrazně knoflík by měl být nejen v Pentagonu, ale i v Bruselu. Pokud na tohle Spojené státy nepřistoupí, tak já budu hlasovat proti.” (říjen 2007, zdroj http://zpravy.idnes.cz/liska-ted-nevidim-duvody-proc-hlasovat-pro-radar-fuh-/domaci.asp?c=A071119_201007_domaci_dp)
- Ruský prezident Putin nabídl opakovaně (říjen 2007) Spojeným státům pro jejich raketovou obranu radar v Azerbajdžánu, ty nabídku odmítly s tím, že by radar zde „nebyl účinný při konečném navádění protiraketových střel“.
- V prosinci 2007 zveřejnily tajné služby USA zprávu, která tvrdí, že Irán zastavil vývoj jaderných zbraní již v roce 2003.
- V zahajovacím projevu na kongresu ODS, konaném 19.12.2007 premiér Topolánek řekl: „*Nedopustit, abychom se opět plíživě sunuli do sféry geopolitického vlivu Ruska. To je ten pravý důvod, proč u nás má stát radarová základna. Už jenom proto stojí za to udržet tuto vládu.*“ Tímto výrokem jednak popřel dřívější tvrzení, že by radar měl chránit ČR před útokem balistických střel z Iránu či Severní Koree, zároveň se dostal do rozporu s oficiálním tvrzením současné administrativy USA i s tím, co tvrdila naše vláda doposud. Totiž, že radar není v žádném případě namířen proti Rusku a neohrožuje nijak jeho velmocenskou pozici (tvrzeno například na vládních stránkách http://www.protiraketam.cz/system-neohrozuje-velmocenskou-pozici-ruska-fok-/prk-fakta.asp?c=A071019_134538_prk-fakta_r01).
- Ještě v lednu 2007 tvrdil americký velvyslanec Richard W. Graber, že: „Americký radar v Brdech i jeho personál budou podléhat českým zákonům“ (viz např.: http://zpravy.idnes.cz/personal-radaru-bude-podlehat-ceskemu-pravu-fzs-/domaci.asp?c=A070126_151646_domaci_cen), nicméně nyní americká strana patrně své stanovisko přehodnotila a oficiálně požádala (leden 2008) vládu ČR o to, aby na základně platily zákony USA (viz např. <http://www.novinky.cz/clanek/131763-usa-chteji-aby-cesko-nemohlo-vysetrovat-delikty-vojaku-u-radaru.html>). Podle vlády ČR je vše zatím předmětem dalších vyjednávání a na základně bude platit jurisdikce česká. To je ale v rozporu s dalším tvrzením vlády ČR, že příslušný otázku by měla „řešit“ bilateralizovaná smlouva NATO SOFA. Pokud by tomu tak skutečně bylo, podléhal by personál základny české jurisdikci pouze v případě, že by delikt proti českému právu spáchal mimo službu. Ve smlouvě NATO SOFA je totiž výslovně uvedeno: spáchá-li přestupek voják ve službě, přednostní právo soudu má vysílající strana (tedy. USA).
- "Pokud jde o protiraketový systém, myslím si, že je špatný a neprokázal svou účinnost. Hrozbou pro Evropu je terorismus, ten, který udeřil v Londýně a Madridu. Íránci nevyšlou své rakety proti Polsku" (Richard Holbrooke, poradce Hillary Clintonové v rozhovoru pro francouzský deník Le Monde 25. 1. 2008; http://www.lemonde.fr/archives/article/2008/01/25/richard-holdbrooke-l-administration-bush-ne-pourra-pas-attaquer-l-iran_1003828_0.html)
- leden 2007: ministr Schwarzenberg se domnívá, že je pro ČR výhodnější smlouvu o radaru uzavřít co nejdříve, neboť „odcházející administrativa chce ještě dosáhnout jistého úspěchu a má na to už omezený čas, takže bude asi vstřícnější“. Zároveň ale postavil na hlavu hlavní argument 'PRO radar' - totiž obranu ČR. Uvedl totiž, že: „Česko od Spojených států na rozdíl od Poláků nežádá rakety - bezpečnost země podle mě dostatečně chrání členství v NATO.“ (citováno z „<http://zpravy.idnes.cz/schwarzenberg-s->

radarem-se-nevyplati-cekat-f2b-/zahranicni.asp?c=A080127_154527_zahranicni_jan“).

PRŮZKUM CVVM – JAK JE TO S POČTY ODPŮRCŮ RADARU?

Na konci roku 2007 bylo publikováno několik průzkumů veřejného mínění. Silně medializovány byly však pouze ty z nich, které tvrdily, že počet odpůrců radaru klesá. Přetiskujeme proto pro srovnání část výsledků z průzkumu Centra pro výzkum veřejného mínění (CVVM), Sociologického ústavu Akademie věd ČR, které tuto problematiku sleduje již od roku 2006. Narozdíl od jiných průzkumů pokládá CVVM pouze otázku souhlasu/nesouhlasu se základnou systémem americké protiraketové obrany.

Souhlas/nesouhlas s vybudováním radarové základny v ČR¹

měsíc/rok	IX/2006²	II/2007	IV/2007	V/2007	VI/2007	XI/2007	XII/2007
rozhodně souhlasí	5	6	6	7	6	5	7
spíše souhlasí	19	19	20	23	22	20	16
spíše nesouhlasí	26	23	25	25	25	25	26
rozhodně nesouhlasí	36	38	43	36	40	43	44
neví	14	14	6	9	7	7	7
souhlas/nesouhlas	24/62	25/61	26/68	30/61	28/65	25/68	23/70

¹Otázka v průzkumu: „Spojené státy americké nedávno oficiálně požádaly vládu ČR o možnost postavit na území ČR radarovou stanici, která by byla součástí systému americké protiraketové obrany. Souhlasíte nebo nesouhlasíte s tím, aby v ČR byla umístěna tato radarová stanice? Rozhodně souhlasíte, spíše souhlasíte, spíše nesouhlasíte, rozhodně nesouhlasíte?“

² V září 2006, kdy ještě nebylo známo, jaká součást amerického antibalistického systému by měla být umístěna právě v ČR, se položená otázka týkala obecně umístění „základny americké protiraketové obrany“.

Podle stranických preferencí bylo nejvíce „rozhodně nesouhlasících“ (z celkového počtu všech voličů dané strany) mezi voliči KSČM (79%), ČSSD (55%) a „nevoliči“ (56%), nejvíce „rozhodně souhlasících“ by volilo ODS (21%), počet „rozhodně souhlasících“ příznivců ostatních stran se pohybuje pod 9% jejich voličů.

Zajímavé je, že se stavbou základny nesouhlasí i 40% voličů ODS (15% „rozhodně nesouhlasí“ a 25% „spíše nesouhlasí“), 54% voličů ODS souhlasí (obě skupiny dohromady), 6% neví. Z příznivců KSČM souhlasí se stavbou základny celkem 6% voličů (2% „rozhodně souhlasí“, 4% „spíše souhlasí“).

Případné referendum má podporu 73% občanů, 45% je „rozhodně pro referendum“. Pro referendum je i 49% voličů ODS (17% „rozhodně pro referendum“).

Celou zprávu CVVM lze najít na adrese http://www.cvvm.cas.cz/upl/zpravy/100734s_pm71212.pdf

NEHCEME AMERICKÝ RADAR V ČR! PROČ?

Souhlasíme se zahraniční politikou USA?

Svět není černobílý a USA hájí především své zájmy - bez ohledu na to, zda to bude pro ostatní "dobré" nebo "špatné". Stavbou radaru našem území vyslovíme souhlas se současnou politikou USA, která dovoluje mimo jiné i tzv. "preventivní války", zvyšuje mezinárodní napětí a urychluje celosvětové zbrojení. Vyslovíme s ní souhlas, bez možnosti jakkoliv ovlivnit její další směřování.

Rozhodneme za ostatní?

Podle USA má radar (+ anti-rakety v Polsku) chránit téměř celou Evropu a mohl by být (v budoucnosti) začleněn do systémů NATO. Avšak připomínky a výhrady států Evropy ani členských zemí NATO k celému projektu se neberou v potaz - radar zde má být umístěn pouze na základě dvoustranné dohody mezi USA a ČR. Obsluha a velení tohoto zařízení nebude zajišťována vojáky NATO ani ČR, ale jen a pouze americkou stranou.

Jak může být radar použit v "boji proti terorismu"?

Jedním z argumentů PRO umístění radaru v ČR je tzv. "boj proti terorismu". Teroristický způsob boje však spíše využívá jednoduchých a snadno dostupných prostředků. Jakým způsobem bude radar v ČR moci zabránit teroristům v odpálení bomby v pražském metru?

Ochrání radar území ČR?

Radar sám má pouze navigovat anti-rakety (umístěné v Polsku) proti letící střele. Ačkoliv někteří odborníci soudí, že ochrana ČR tímto systémem je možná, jiní tuto schopnost zpochybňují a uvádějí, že čas na odpálení anti-rakety by byl velmi krátký nebo dokonce žádný. Aby tento systém mohl chránit ČR, musel by být podle nich celý umístěn několik stovek kilometrů před místem předpokládaného dopadu střely.

Jsou obyčejní lidé neoprávněni rozhodnout?

Naše vláda tvrdí, že rozhodnutí o umístění radaru v ČR je záležitostí obrany státu, a že za rozhodnutí je třeba nést politickou zodpovědnost. Co ale bude znamenat "politická zodpovědnost" konkrétního politika za 5 let? Otázka umístění radarové základny USA v ČR je navíc otázkou dalšího směřování politiky ČR a o takové věci mají právo rozhodnout pouze všichni občané ČR (stejně jako rozhodují o složení vlády). Jelikož žádná z politických stran neměla tento bod ve volebním programu je referendum o radaru podle našeho názoru logickým řešením vzniklé situace.

V lednu 2007 kritizoval bývalý prezident ČR pan Václav Havel politiky a občany ČR, kteří odmítají radarovou základnu. Mimo jiné prohlásil (v souvislosti s tím, že americký radar tu mít musíme): **„nenechat tento problém jiným - neseďte vyčuraně doma a čekat, jak to dopadne – překonat malost a cítit spoluodpovědnost za stav světa.“** Myslíme si, že aktivita občanské iniciativy NE Základnám je vrchovatým naplněním tohoto jeho přání.

českobudějovická skupina NE Základnám